

B. M.

Forsøg
til en videre Oplysning
om

Erkebisp ESKILDS

Stamme og Blod-Forvandtskab.

Eskild fordum Bisp udi Roeskild, og siden Erkebisp i Lund, har baade været af saa anseelig en Stamme, og saa mangfoldig havt Haand med udi de fleste, saavel Geistlige, som verdslige Sager, fra Kong Erich Emunds Tiid af indtil Kong Waldemar den Stores Regiering, at næsten alle Danske Historier, som ikke alt for løslige findes skrevne, tillige jævnlig melder om forbenævnte Eskilds Slægt, Hændelser og Bedrifter. Men hvor ofte end derom mældes, saa kand man dog ikke nægte, at der jo endnu den Dag i dag er, ey allene savnes en og anden merkkelig Omstændighed udi denne saa navnkundige Erkebisps Liv og Levnet; men endog iblant de Efterretninger, som overalt ere bekiendte, adskilligt findes, som baade burde, og ved idelig Giid kunde sættes i et større Lys, end hidindtil er skeet.

Iblant andet er hans Blod-Forvandtskab og Stamme, som viselig var en af de anseeligste paa de Tider, et tilstrekkeligt Beviis herpaa, og eftersom jeg fornemmelig der af har tagen Anledning, ved denne Prove at giøre et Forsøg, om, og hvor vidt det maatte lykkes, at rette og foroge Fædernelandets Historie udi dette Stykke: Saa haaber jeg, at, siden jeg derfor lidet eller intet rører ved de Ting, som tilforne noksom ere bekiendte, uden saa vidt det er fornøden, til at oplyse andre ikke saa bekiendte Omstændigheder, dette mig ikke meere skal legges til Last, end at jeg, hvor det ikke haver været mig mueligt, at udfinde gandske klare og aabenbare Sandheder, har

maatt noyes med, at oplede det, som synes riimeligst og med Sandhed meest overeenstemmende.

Næsten alle vore Skribentere komme derudi overeens, at forenævnte Eskilds Formand, den første Nordiske Erkebisp Adzer, tilige haver været hans Farbroder, og er det saa meget desmindre at tvivle paa, som ey allene en gammel Fundatz, hvorom jeg agter siden videre at handle, klarligen herudi samtykker, men endogsaa Saxo selv p. 250. det samme saa godt som bekræfter, sigendes, at imellem forenævnte Adzer og denne Eskild var det nærmeste Blodforbandskab. Naar dette nu sættes saaledes til en fast Grund, saa kand man end ydermeere deraf med samme Sikkerhed slutte, at, saasom Svend Aggonis Leg. Castrens. Canuti M. c. XI. p. m. 181. udtryffeligen vidner, at Erkebisp Adzers Fader var Svend Truidsson, saa maae den selvsamme hæderlige Mand, som udi sin Tiid blev regnet iblant de fornemste Hovdinger udi Riget, have været Eskilds Farfader. Endnu videre er det ligesaa u-ryggeligt og u-imodsigeligt, at forommældte Svend Truidsson har havt tvende Boglærde og tree Verdslige, folgelig overalt, fem Sønner, hvilke Svend Aggonis, enhver i sær, ved sit Navn, opregner, nemlig Adzer Erkebisp i Lund, Svend Bisp udi Viborg, Eskild, Aage og Christiern, som alle tree vare navnkundige Hovidsmænd allerede udi K. Nielsis Regierings-tiid. Ullsaa kommer det til Slutning alleniste an paa Hoved-Spørsmålet: Hvilken af disse Svend Truidssøns fem Sønner med største Rimelighed kand synes, at være Erkebisp Eskilds Fader?

Til dette at oplyse kand jeg uden videre Forberedelse strax svare, at det ikke kand være den første Adzer, saastemt det ellers staaer fast, hvad allerede forhen er bleven stadfæstet, nemlig at samme har været hans Farbroder.

Men hvad den anden er angaaende ved Navn Svend, som var Bisp udi Viborg, saa vil, førend noget vist kand meldes derom, i Forveien behøves en nonagtigere Forklaring over en herhen hørende Omstændighed. Samme bestaaer fornemmeligen derudi, at Magnus Matthiæ in Serie Episcoporum Ecclesiæ Lundensis p. 29. udtryffeligen

feligen skriver: "Efter Erkebisp Adzer kom Eskild, som var Adzers
 "Broder-Søn, tilforn Provst udi Lund, men den Tiid Bisp i Roe-
 "skild, hvorudover det siges udi en Fundatz, som de kalde det: udi
 "hans Faders og Farbroders sted blev hand Kirkens Fader, som ellers
 "var dens Søn" og derved giver Anledning, at falde paa de Tanker,
 at, saasom det er uimodsigeligt, at udi disse Ord paa den eene Side
 ved Farbroderen ingen anden forstaaes, end Adzer, det og ey kunde
 synes aldeles urimeligt paa den anden Side, at udtyde det Ord Fa-
 der paa Svend, som den eeniste der iblant de øvrige Brødre var Bisp,
 og i den henseende tillige kunde kaldes Kirkens Fader; helst da end-
 ogsaa andre udi den Tiid findes af hans Stand, som iligemaade have
 levet udi Ægteskab. Men saa vist dette sidste, og saa bekiendt det er,
 at førend Pave Calixtus II. udi den geistlige Forsamling til Rheims,
 Aar III9. forbød de Geistlige, baade at have Hustruer og Med-Hu-
 struer, adskillige for Exempel Othincarus, fordiu Bisp udi Ribe, ikke
 allene selv havde en Søn ved Navn Christiern, som efter hans Faders
 Død blev sammesteds Bisp, men endogsaa denne Christierns Søn
 Waldemar atter igien stræbde efter, at komme i hans sted; Ja Bisp
 Ricolf til Odensee udi selvsamme Tiid, som Svend styrede den Bi-
 borgske Kirke, aflagde sin Søn Rodolph med Sæxten Mark reent og
 fiint Solv: Saa u-vist er tværtimod det første, og gaaer foranførte
 Udtydning i det ringeste saa langt fra Fundatzens egentlige Meed og
 Ønemærke, at jeg endogsaa tør paaastaae, at baade den, som haver
 skreven og oprettet den samme, og Magnus Matthiæ, som beraaber
 sig derpaa, herved aldrig engang har tænkt paa den Biborgske Bisp
 Svend, eller paa noget, som i særdeleshed kunde sigte til, at holde
 ham for Eskilds Fader. Til den Ende vil der behøves først, noget
 nyere at anmærkes, at udi oven anførte Ord aldeles ikke tales om
 en naturlig, men allene om en geistlig Fader og Søn, i henseende
 til Bisp-Stolen paa den eene, og til Provstiet paa den anden Side.
 Fremdeles maa ikke forbiegaaes, at saavel Bispens høyere, som Prov-
 stens mindre Befilling, enhver efter sin Art, vedkommer Kirken.
 Ydermeere kand ved Kirken paa dette Stød ikke forstaaes den gandske
 Christelige Kirke, som er adspred over den heele Verden; thi det
 havde Paven forekommet, som allerede den Tiid havde begyndt at
 kalde sig Fædernes Fader, endskiont Gregorius M. forhen udtrykkelig
 paaastod,

paastod, at saadan en Titel aldrig burde noget Menneske tillegges. Desforuden, om man end ogsaa vilde formeene dette at sigte til den Danske eller Nordiske Kirke i almindelighed, og paastaae, at Svend kunde medregnes iblant dens Fædre udi de Tider, saavidt hand var Bisp udi Viborg; saa vilde det dog altsammen intet hielp til Hoved Sagen, saa længe det er beviisligt, at endogsaa Eskild, da hand fik Erke-Bispe-Stolen efter Adzer, ikke allene tilforn, men endogsaa, omtrent paa to Aar nær, lige saa længe havde været Bisp udi Roskild, som Svend udi Viborg, dersom det ellers er vist, at denne sidste fulgte efter Eskild, som siges at være død Aar 1133. følgerig er ingen anden Bry meere til overs, end at, saasom den Pavelige Nettes Forflarer tillige med andre, som have søgt, at oplyse alle slags gamle Kirkesager, erindre, at det Ord Kirke, endogsaa naar det staaer gandske allene, tit og ofte betyder ikke uden Dom-eller Moder-Kirken; Ligeledes samme Ord fornemmeligen paa dette Sted forklares, og ikke videre hentydes end til Hoved-Kirken, som paa den Tid var udi Lund; besynderlig, efterdi herved tillige meget vel kommer til pass, hvad disse selvsamme Skribentere ikke mindre pleye at indtrykke, sigende, at saasom en Abbed gemeenligen kaldes Klosterets Fader af Munkerne, saa og Kirke-Faderens Titel tillegges Bissen i særdeleshed af Kannikerne udi Dom-Kirken, som derfor ogsaa indbyrdes hede Brødre, hvor iblant Provsten beklæder den fornemste Bestilling; og altsaa her udaf, saavel som af den heele Sammenhæng, intet videre følger, end at Adzer, som var Eskilds naturlige Farbroder, tillige blev agtet for hans geistlige Fader i henseende til, at hand havde været Erkebisp udi Lund, den Tid Eskild ikkuns var Provst sammestæds, indtil hand derfra blev forflyttet til Roskild, og siden udi Adzers Sted blev Erkebisp igien til Lund. Ja, om endogsaa alt dette ikke engang saa noye blev overvejet, saa var det dog, og blev aldeles u-begribeligt, hvorledes Eskild den Tid hand efter Adzer blev Erkebisp, kunde siges tillige, at være kommen udi Svends stæd, saa længe det staaer ved magt, at denne Viborgske Bisp endnu var i levende Live, da saadan en Forandring udi Lund blev foretagen, og hvad end mere er, efter Hvittfelds meget betydelige Vidnesbyrd p. 103. endnu Aar 1140. tillige med Erkebisp Eskild og flere andre Nordiske Bisper selv haver underskrevet Paven's Brev, som Bisp Ricolf udi Syen forskaffede Knuts Brøderne

Broderne i Odensee, til at vælge i fremtiden sammesteds en Bisp,
 saa ofte behov gjordes. Endeligen, dersom den Fortællelse er tilfor-
 ladelig, hvilkken Exordium Magnum Ordinis Cisterciensis l. 8. c. 26.
 udi Bertrandi Tissier meget rare til Bonafonte, Aar 1660. udi otte Fo-
 lianter trykte Bibliothecæ Patrum Cisterciensium Tom. I. medde-
 ler om oftbemældte Svends Rejse til Jerusalem, og derudaf allerede
 tilforn var bleven indført udi Angeli Manrique Cisterciensium s. Ec-
 clesiasticorum Annalium a Condito Cistercio Tom. II. p. 152. sq. Saa
 haaber jeg visseligen, at alle og enhver skal tilstaae, at en allene Svend
 udi Viborg, men endogsaa hans anden Broder, og Svend Truidflöns
 tredie Søn Eskild aldrig nogensinde bør anses anderledes end for
 Erkebisp Eskilds Farbrodre, som Manrique ogsaa derfor reent kalder
 dem Eskilli Primatis Daniæ avunculos. Indholden er ungefær denne:
 "Bisp Svend udi Viborg elskede oprigtigen sin kiødelig Broder Eskild,
 "som var en Krigsmand, der gjorde usigelig meget ont hver Dag,
 "og raade hannem efter adskillige andre Formaninger, at tage imod
 "det H. Korses Tegn, for at reise til Jerusalem. Eskild svarede:
 "hand kunde ingenlunde giøre det, uden at den som gav Raadet, vil-
 "de selv reise med hannem. Hvorpaa Bispnen strax besluttede, heller
 "at vove sig udi saa stor en Fare og Møje, end at være skiødesløs i
 "at frelse hans Broders Siel. De reiste derfor til Jerusalem, be-
 "søgte, hødrede og tilbade Herrens Begravelse, saavel som de øvrige
 "hellige Stæder; indtil de komme til et Stæd, ikke langt fra Jeru-
 "salem, som af Indbyggerne kaldes Pater Noster, og da de fornãm-
 "me, at just der var Stædet, hvor Bonnens Kilde først udvældede
 "udaf Guds Søns Mund, saa gik de ind i Kirken som var samme-
 "steds, bedendes indstændigen, at H. Erren vilde forlade dennem de-
 "res Syndre. Deres Ønske slog dem heller ikke feyl; thi da de kom-
 "me fremdeles til Jordans Floden, og havde drukken udaf det hell.
 "Vand, saa fattede Eskild ikke allene høye Tanker om Guds Barm-
 "hiertighed, og bad at H. Erren vilde tage hannem til sig af denne syn-
 "dige Verden, men kiendte ogsaa paa timen at hans Længsel skulde
 "opfyldes, og døde paa stand mit udi sin Andagt. Da Bispnen saae
 "det, ønskede hand sig ligeledes Døden, sov ligeledes saligen hen udi
 "H. Erren, og blev tillige med Broderen begravet udi forømmældte
 "Pater Noster Kirke, som siden blev nedreven indtil Grunden, og
 "langt

"langt nyperligere igien opbyggt udaf de Almisser som af de tvende
 "Brødre dertil var bleven beskicket. Disse hønyltsalige Udlændingers
 "Samfrænde (saaledes lyder Skribentens egne Ord,) var Eskild fordum
 "Erkebisp udi Danmark, som ogsaa drog af dennem ikke allene Blodets
 "men ogsaa Troens og Andagten's Safft. ic." Og hvorfor skulde denne
 Fortællelse ikke være tilforladelig? Gengang er jo bekiendt, at Bogen hvor-
 udaf den er tagen, gemeenligen holdes for, at være skreven, ikke langt efter
 det Trettende Seculi Begyndelse, endskiont Skribenten ikke forvist kand
 navngives, og Manrique Tom. I. p. 54. ey tør vove sig, at holde Helinan-
 dum for dette Fosters egentlige Fader, som andre tillegger Conrado
 Abbati Eversbacensi. I hvyordant end Navnet har været, saa tilstaaer i
 det ringeste Skribenten selv l. c. fordum at have været et Lem
 udaf Clairvaux Kloster: Videre er ikke engang nodig, at bevise, at
 Erkebisp Eskild selv har baade verlet Breve med den H. Bernhardus,
 og adskillige gange besøgt hannem udi Clairvaux, ja hvad endnu mere
 er, Aar 1177. selv givet sig udi selvsamme Kloster, hvor hand deref-
 ter døde Aar 1181. Følgelig har man allerede udi denne hensigt al-
 deeles ingen Aarsage til, at underkiende en Efterretning, som ikke al-
 lene stadfæstes ved saa betydelige Omstændigheder, men endogsaa,
 efter all Formodning, kunde synes allerførst ved Eskilds egen Fortæl-
 lelse sammesteds at være bleven kundbar. Men om endogsaa dette
 ikke engang saa var, saa sees dog klarligen udaf det Chronicon Dano-
 rum & præcipue Sialandiæ, som Arn. Magnæus har ladet trykke og
 efter hans Regning er bleven skreven udi det Trettende Seculo, p. 21.
 og p. 40. at Exordium Magnum, hvorudaf den heele Fortællelse er tagen,
 haver været bekiendt endogsaa paa den Tiid udi Dannemark, da endnu en-
 deel levede, hvis Forældre have kiendt baade Eskild og hans 2de Far-
 brøders Slægt, og følgelig havde det været den Tiid endnu alt for
 tilig, at binde saadanne Folk noget paa Verden, som de maatte kun-
 ne føle paa, at være ikkun Digt og Eventyr. Endeligen, dersom jeg
 endnu saa oprigteligen skal vidne min Sandhed, saa seer jeg udi heele
 Sammenhængen ikke det ringeste, nogenledes magtpaaliggende, som
 i nogen Maade kunde synes, at stride imod andre troværdige Historier,
 om de Tidens Bedrifter; og bekymrer jeg mig derfor ikke engang om
 en eller anden smaa Ting, som kunde synes, at smage mere efter
 en

en slags Overtroe, end efter en fuldkommen Sandhed, saalænge slige smaa Ting end ogsaa aldeles kand forbiegaaes, og ikke horer til Hoved-Sagen, hvilken alleneste sigter til, at bevise, at disse tvende Brodre paa deres Pelegrims Færd ere dode og begravne ikke langt fra Jerusalem, udi en Kirke som blev igien opbyggt af deres Almisser, og det som allermeest paa dette Stæd bør sees paa, at Eskild ikke har været hverken den eenes eller andens Son.

Jeg vilde ønske, at ligesaa tilstræffelige Bevisligheder af mig kunde fremlegges, til at gotgiøre fremdeeles, hvad for en af Svend Truidssøns endnu øvrige tvende Sønner nemlig Aage og Christiern med største Rett kunde ansees at være Erkebisp Eskilds Fader; men i hvor meget jeg end haver stræbet derefter, saa har jeg dog hidindtil ingenlunde kunnet opnaae dette mit Ønske. Tvertimod maa jeg tilstaae, at hvad i særdeleshed Aage er angaaende, jeg ikke eensgang videre har fundet hans Navn anført, end jeg allerede tilforn har meldet udaf Svenone Aggonis. Men saa u-tilstræffelig slige Anmærkninger ere for sig allene, saa nyttige og tienlige kand samme blive, naar der til lægges adskillige andre Omstændigheder, og man af den allmindelige Taushed, som udi dette Stykke findes hos de ældre Sribentere, tager Anledning til, at slutte, at forbemeldte Aage er kommen af Dage udi hans beste Alder, og ved saadant alt for tilig Døds-fald bleven forhindret fra, at gjøre sit Navn mere u-dødeligt i Fæderne-Landets Chroniker formedelft en og anden navnkundig Bedrift; allerheldst, da man aldrig kand nægte, at hand jo ligesaavel, som hans tvende verdslige Brodre, baade i henseende til hans fornemme Stamme, er bleven dreven, og i henseende til det hannem betroede Høvis-Mands Ombede, ligesaa meget var forbunden dertil, som i særdeleshed den Tid, den Bendiske Krig imod Henrich Godskalks Son gav overflødig Lejlighed under Hertug Knuds Anførsel, til at vove Liv og Blod til Kongens og Fæderne-Landets Nytte. Hertil kommer endnu videre en meget betydelig Efterretning som findes udi Magni Matthiæ Serie Episcoporum Lundensium p. 26. sq. om en Stiftelse, hvorved Erkebisp Adzer i det mindste efter Aar 1123. søgte, at gjøre sig særdeles fortient af den Lundiske Kirke, besynderlig, da der tillige meldes, at

der om læses Aar 1133. af Eskild selv, som den Tid var Provst sammesteds, er bleven optegnet saaledes: "Fremdeles har Adzer ogsaa rundeligen begavet den Lundiske Kirke selv med adskilligt Gods, som han lagde dertil, og noksom turde være bekiendt; Ja hand stiftede ogsaa Præbender, som man kalder dem, af Godset i Herffvested, Borrebne og Sinbrisse. Men alt det Gods, som var lagt baade til Præbenderne og til Kirken, og hand deels selv møysommelig havde samlet, deels ogsaa kjøbt saa vel af sine egne Frænder eller Blodsforvante, som af deres Arvinger, hvilke uden Betalning havde villet give sit dertil, da hand dog ikke vilde, at sligt skulde være givet for intet, dette Gods, siger jeg, haver Adzer altsammen adskilt fra Erkebisper. Sædet, paa det at det skulde være Brodernes, det er Cannikernes eget." Thi saasom derudi tydeligen meldes, at Adzer en Deel af det opregnede Gods har kjøbt af sine egne Frænder eller Blodsforvante, saa kand jo for det første ikke nægtes, at til denne Titel ingen kunde være nærmere, end hans Broder-Born, helst da tillige ikke synes u-rimeligt, at der kunde have været Arvegods med iblant, som Adzer efter sin Faders Død maaskee ikkuns havde fanget Deel udi tillige med en eller anden af sine Brødre, indtil hand endeligen ved Kjøb og Udløsning blev gandske Herre og Mæster deraf. Naar dette er vist, saa kand heller ikke tviles paa, at iblant hans Broder-Born ingen kunde være berettiget til at antage, og endnu langt mindre til at afhændige sit Faderne Gods, førend Faderen, som her tillige maatte være Adzers Broder, var død. Endeligen, dersom en af Adzers Brødre allerede den Tid var død, saa kand det ikke passe sig uden alleneste paa Aage, i henseende, at jeg alt forud tydeligen har beviist at Svend og Eskild have været til endnu i det mindste efter Aar 1140. Og denne liden Oplysning, saa u-betydelig den ogsaa synes i sig selv, kand i Mangel af syndigere, eller udtryffelige Bidnesbyrd alleneste være tilstrækkelig nok, til at udfinde, hvo egentlig haver været Erkebisp Eskilds Fader, naar man ydermere legger dertil, at efter Saxonis udtryffelig Beretning, den samme nemlig Eskilds Fader ikke allene levde endnu den Tid forbemeldte Eskild var Bisp udi Noeskild, men gjorde sig endogsaa selv Umage for, at forsonne sin Son igien med K. Erich Emund, som nyeligen var bleven meget fortorned paa ham for det Oprør, han over heele Siælland havde søgt at opreise imod Kongen. Saxonis Ord ere meget betydelige, og derfor aldeles værd

udi deres fulde Sammenhæng her at indføres l. 14. p. m. 249. sq. Iyden-
des saaledes: "Der optændtes ungefær stor Trætte og Ueenighed imel-
"lem Kongen og Bisp Eskild af Roeskild, som siden udfaldt til en og
"anden aabenbar Oprør. Udi denne Sag var Peder Bothildssøn ble-
"ven meddeelagtig = = = dog veigr:de sig Skialms Sønner = = =
"men saa ustraffelige disse siden bleve agtede derfor, saa aabenbarligen
"følgede Straffen paa Eskilds Foretagende; thi da Kongen kom tilbage
"med den Jydskke Skibs Flode, saa maatte han til Straff reent ud-
"betale Tyve Pund Guld; og endda herudi betiene sig af sin Faders og
"Farbroders Forbøn. Men Peder Bothildssøn undgik den Straff,
"Kongen havde tiltænkt hannem, siden hand allerede var død, førend
" hans Misgierning kunde høynes paa hannem." Saavit Saxo; hvor-
ndaf i det allermindste sees, at Eskilds Fader var endnu i Live den Tid,
følgeligen, naar man legger dertil, at Svend Truidssøns Sønner Adzer,
Svend, Eskild ikke vare uden Erkebispens Farbrodre, som tilforn tydeli-
gen er bleven beviiset, og deres fjerde Broder Aage efter all Formodning
allerede forhen var død; Saa bliver det da til Slutning, om ikke en gand-
ske klar og aabenbar Sandhed, dog i det mindste Sandheden meget liig, at
ingen anden fand være Erkebisp Eskilds Fader, end den femte iblant Svend
Truidssøns Sønner ved Navn Christiern, som i særdeleshed den Tid
beslittede sig paa, at stille Kongens Bredde imod hannem. Men hvad
Farbroderen er angaaende, som den Tid tillige gjorde Forbøn, saa vil-
de det være meget vanskeligt, at udfinde paa hvad for en iblant dennem
saadan Omstændighed rimeligst kunde passe sig. Dog tilstaar jeg, at,
dersom jeg skulde giætte, min Giætgning allermindst havde faldet paa
Adzer, omendskiont jeg finder, at Hvitfeld p. 102. udtrykkelig næv-
ner hannem: Og det alleniste i Anledning af Saxonis Ord, hvilke, saa
vidt jeg kand skionne, synes at tale om Adzer, som om en tredie Person,
naar hand strax og u-middelbar efter foransfordte Fortællelse saaledes
fortsætter Historien: "Da samme Tid Adzer døde udi Lund, saa kom
"Kongens og Almuens Stemme ey overeens i henseende til, hvo der
"skulde sættes udi hans Stæd igien. = = = Men dersom nogen, dette
nansæet, alligevel vilde alt for hart staae paa Hvitfelds Anseelse, og endnu
videre tage Anledning deraf, at falde paa de Tænker, at efterdi saaledes
Saxonis Ordene findes, at være de selv samme, som jeg forhen til den
gamle Fundatzes Oplysning ikkuns haver ndtydet til en Person, nemlig

til oft bemeldte Adzer, samme Forflaring endog saa her kunde have Stæd igien; følgerigen den eeniste Adzer, baade som Eskilds naturlige Farbroder og som hans geistlige Fader havde søgt, at udsone hannem med Kongen: Saa tilstaaer jeg endeligen, hvad det første er angaaende, at have alt for stor Høyagtning for Hvitfelds berømmelige Fortieneste, end at jeg turde sætte mig alt for meget derimod, helst da denne Omstændighed Hoved-Sagen egentligen ikke engang vedkommer. Men i henseende til det sidste, som uimodsigeligen sigter til Hoved-Sagen, er det langt fra, at jeg ved saadan en u-tidig, eller dog i det mindste alt for tilig Dom skulde lade mig paa eengang fyse; tvertimod venter jeg, at Dommen selv skal blive magtesløs igien, saa snart, paa den eene Side Fundatzens, saavel som Saxonis Indhold og Dyemerke noget nyere bliver fra skildt fra hinanden, og paa den anden Side Hvitfeld forklares udaf Hvitfeld selv. Thi hvad det første er angaaende, saa er jo vist, at Fundatzerne gemeenligen betræffer ikkuns een eller anden besynderlig Omstændighed, fornemmeligen i Anledning af visse geistlige Stiftelser, og derfor mestendeels ikke sigter, uden til visse Personers Bitterlighed, særdeles paa dette Stæd udi Lund: Desforuden var Eskilds Forslyttelse fra Moeskild til Erkebisppe-Sædet udi Lund, som haver givet Anledning til det heele Spillverk udi de Ord, Fader og Farbroder, overalt bekiendt, den Tid Fundatzen blev opretted: Ja, paa det at Skrивeren ikke allene skulde glædes ved denne dyrebare Spidsfindighed, saa haver hand tillige haft Omsorg for, at samme skulde falde alle og enhver udi Dynene, saa fremt de ellers vilde give agt paa den heele Talesammenhæng med den Efterretning, som sættes forud, nemlig, at Eskild tilforn havde været Provst udi Lund. Derimod kand det ingen være ubekiendt, at ikke allene Saxonis Maal og Forsæt var almindelig, men hand ogsaa langt mere har søgt, at oplyse, hvad den Tid kunde synes, at høre til Hoved-Sagen udi den Danske Historie, end deslige mindre Omstændigheder, som denne Forbøn kand agtes for, ved hvilken hand derfor ikkuns ved Leylighed rører saa lidet, som hans Forsætt udfræver. Tillmed var Saxo overalt ikke stor Elsker af deslige Svalder, som ellers Munkene fandt den største Fornøjelse udi: Ja om hand ogsaa havde været det, saa var dog endnu ikke engang bleven talt om Eskilds Forslytning, og følgerigen vilde det jo paa hans Side have været lige saa u-rimeligt, om han ikke desmindre skulde have sigtet dertil, som det

det visseligen i henseende til Læseren skulde blive u-mueligt, at løse denne Knude, saa længe der var bleven glemt, at erindre tillige, at Eskild forhen havde været Provst udi Lund. Endelig for at komme engang til Slutningen, saa er det saa langt fra, at, fordi Hvitfeld ikke aldeles stemmer overeens med min Giætning, i henseende til Eskilds Farbroder, denne ypperlige Skribent ligeledes skulde staae mig imod, i henseende til sammes Fader, at hand tvertimod ikke allene l. c. nøje fraskiller Faderen og Farbroderen fra hinanden, men endogsaa udi Bispernes Cronike p. 45. udtrykkeligen samtykker i det, som jeg hidindtil fornemmeligen har søgt, at godtgjøre, nemlig, at Christiern Gammel var den oftbemeldte Erkebisp Eskilds Fader; endskiont jeg maa tilstaae, at jeg udi Begyndelsen ikke mere havde lagt Mærke dertil, end næsten alle nyere Skribentere, som aldeles haver forbiegaaet denne Efterretning.

Efter at jeg saaledes har hiulpen Erkebisp Eskild igien til en Fader, som hand næsten var bleven skildt ved, saa kunde ydermeere udaf den eenes saavel som den andens Historie kiendeligen godtgaares, hvor egentlig Træet svarer til Frugten. Men da jeg deels frygter for, at dette vilde blive alt for vidtløftigt, deels ogsaa enhver som en alt for løsligen haver igiennemseet, hvad om Eskild og hans Bedrifter findes antegnet, noksom bekiendt er, at denne Erkebisp var ligesaa høy og myndig i henseende til hans medfødde Art og Tilbøyelighed som i henseende til hans Byrd og Slægt; desforuden hand udi Kiærlighed og Mandhaftighed den Tiid neppe havde liige, og da eet og andet dristigt Stykke lykkedes hannem, lod sig derved forsøre, til at vove det alleryderste, ja endogsaa langt meere end hand nogenfinde kunde forsvare: Saa vil jeg for den Marsags Skyld ikke videre handle derom, men allene med, at viise med nogle faa Prover, hvorledes hans Fader Christiern havde lige de samme naturlige Tilbøyeligheder og i den henseende endogsaa var kiendes ved for ommældte hans Son. Thi da samme Christiern endnu folgede K. Nielsis Hoffdrev U-besindigheden hannem allerede til at begaae den allerførste Overtrædelse imod den gamle Gaards Rett, som fra K. Knud den Stores Tiid udi otte Kongers Regiering havde staaet u-frænket, den Tiid hand ved dragen Kaarde saarede sin Stalbroder Thure Dora, og derfor efter Lovens

Stræng-

Strænghed som en Niding og Nominings Mand med Spott og Skændsel burde været dreven udaf Kongens Hoff, dersom ikke Lykken havde villet hannem saa vel at hand formedelst Kongens Mildhed i henseende til hans fornemme Slægt, efter Bo Hedenføns Kiendelse, endeligen slapp med at bøde Kongen, Hoffmændene, og den der var bleven fornærmet, hver fyrretive Mark, foruden toe Mark Guld til Giorsum, som Sveno Aggonis vidtsøfftigen fortæller l. c. p. 180. Da hand omsider blev vred paa Kong Nielsis Søn Magnus, som drøbte Hertug Knud, Kong Waldemar den Stores Fader, udi Barresteds Skov, og slog sig derfor til Erich Emunds Partie, kom denne Kiærlighed, efter Saxonis l. 14. p. 243. og Svenonis Aggonis Hist. Dan. c. 7. p. 110. Beretning, hannem saa dyrt at staae, at hand efter det uhykkelige Slag ved Ryneberg blev K. Nielsis Fange og siden ikke langt fra Slesvig maatte have et temmelig haardt Fængsel, udi Jærn og Boldter, indtil Erich Emund efter Kong Nielsis Død fik Leylighed at stille hannem paa frie Fod igien. Dog stod hand derfor ikke aldeles fra den Blodgierighed, som hannem nesten synes at have været medfødt; tvertimod bragte hand i følge af Saxonis Beretning p. 248. kort Tiid derefter forommeldte K. Erich, til at lade drukne hans Halvbroder Haralds Sønner imod det Løfte som demnem nyligen var bleven givet af Kongen, og skadede altsaa den gang Christierns Myndighed disse uhykkelige Personer saa meget, som den omsider visseligen gavnede baade Waldemar, Hertug Knuds Søn, og Erich Lamm, da Christiern efter Kong Erich Emunds Død overtalte Almuen paa Landemode, til at samtykke den første Riget, og den sidste Formynderskabet, indtil Waldemar opnaade den Alder, hvorudi hand selv kunde forestaae Regieringen, som Saxo igien vidner p. 250.

Dette maa være nok talt om Erkebisp Eskilds Fader Christiern Svendssøn, som efter Hvitfelds Vidnesbyrd blev kaldet Gammel, uden Tvivl for at stille hannem desbedre fra en yngre Christiern Svendssøn, om hvilken Saxo p. 355. melder, at hand siden blev forvist Landet, fordi hand var med i det Forræderie, Magnus og andre smidde imod Kong Waldemar den Store. Og saasom ellers gemeenligen et Lys optænder det andet, saa haaber ieg, at denne foregaaende Oplysning visseligen skal give Anledning til at spørge og udlede Erkebisp Eskild endnu fremdeles ikke allene en Broder, men endogsaa en Broder-Søn;

Søn; i det ringeste Land jeg ikke nægte, at naar man til det, som hidindtil er bleven anfordt, sætter endnu videre, hvad Saxo p. 279 ifkuns forteligen berører, nemlig at Christiern haver havt en Søn ved Navn Aage, som efter alle Omstændigheder var ligesaa forvoven, som hans Fader; men Sveno Aggonis vidtløftigen forklarer, og tillige tydeligen melder, at selvsamme Aage var hans egen kiødelig Fader, efter min Skionsomhed hverken Sammenhængen kand være naturliger eller Slutningen riatiger, end at selvsamme Aage ligesaa nødvendig maae have været Erkebisp Eskilds Broder, som vores ældste Danske Historie-Skriver Sveno Aggonis visseligen bør at ansees for hans Broder-Søn, hvis Beretning herom findes saaledes p. 110. "Erich Emund og Kong Niels skarmydzerede ideligen imod hver-
"andre, dog var disse de navnkundigste Stæder, hvor Feldtslagene
"stoede; thi da de først sloges udi Rynebjerg, vandt Kong Niels og
"tog min Far-Fader Christiern ikke allene fangen, men lod hannem og-
"jaa sætte i Jernbolter ikke langt fra Slesvig. Nogen Tiid derefter
"stod Slaget ved Ottenshylle Broe, hvor K. Nielsis Partie atter fik
"Overhaand, og var Erich, da hans Krigs-Hær var udi Flugten, ble-
"ven fangen lige paa Stedet, dersom ikke Biörn, som for hans berømt-
"melige Mandhaftigheds Skyld blev kaldet Jærnside, tillige med min
"Fader Aage havde gjort tapper Modstand midt paa Broen."

Saavidt Svenonis betydelige Ord baade om hans Fader og Farfa-
der, i hvis Anledning det ikke er af Bøyen at undersøge videre, deels om
i særveleshed Aage bør at ansees for Erkebisp Eskilds fuld- eller halv-Bro-
der? deels ogsaa hvilken af disse tvende Brødre haver været den Ældste?
Skal jeg sige udi faae Ord hvad jeg meener baade om det eene og det an-
det, saa synes mig ikke u-rimeligt, at Christiern tvende gange haver
været gift, og udi det eene Ægteffab avled Aage, udi det andet Eskild.
Fornemmeligen da paa den ene Side Exordium Ord. Cisterc. l. 3. c. 25.
og derudaf Manrique l. c. Tom. 3. p. 55. ligesaa klarligen bekræfter, at
Eskild allerede den Tiid hand var bleven Munk udi Clairvaux Kloster,
søgte at komme sin Halv-Broder, hvilken tilforne var bleven ihjelslagen,
uden at kunne betiene sig af Sacramenterne, til hielp baade med Bønner
og Sielmesse; som paa den anden Side er Sandheden meget liig, hvad
Otto Sperling udi hans lærde Anmerkninger over Erkebisp Absalons Te-

stamente p. 34. haver antegned, nemlig, at udi de Tider gemeenligen, naar en Fader havde mere end een Son, den ældste blev verdslig, og den yngste Boglærd.

Saa vist det ellers er, at Erkebisp Eskild ikke har været gift, saa vist er det ogsaa, at hand, i det mindste udi Ægteskabet, aldrig haver haft hverken Børn eller Børne-børn; Ikke desmindre finder jeg, at Anders Söffrenson Vedel udi Saxonis Danske Oversættelse ikke allene kalder Karl og Knud, som maatte rømme Landet, fordi de vare med islatted i Hertug Mogens Forræderie, og siden gjorde Indfald udi Halland, hvor Karl endeligen fik sit Banesaar paa Ballstæden, og Knud blev henført udi Fængsel til sin Stallbroder Mogens', alt efter Saxonis Beretning p. 348. og 363., udtryffeligen Eskilds Daatter-Børn, og derimod Erkebispens selv deres Morfader. Hvorudover jeg holder aldeles nødvendig ved denne Ænlyghed, at rette slig Forseelse, hvis Marsag uden all Tvivl haver været, at Oversætteren, maaskee, den Tiid ikke saa nøye erindrede sig, at de tvende Latinske Ord, Avus og Nepotes, som sammesteds læses udi Saxone, foruden deres almindelige Bemærkelser end-ogsaa tit og ofte, besynderligen hos de sildigere Skribentere, betegner paa den eene Side en Fader- eller Moder-Broder, og paa den anden Side Brodre- eller Systre-Børn, følgerigen, i henseende dertil, meerbemeldte tvende Brodre, Karl og Knud, ingenlunde bør anses for Eskilds Daatter- menjalleneste for hans Systre-Børn, som Hvitfeld ogsaa derfor udtryffeligen kalder dennem p. 139. endskönt hand tillige merkeligen tager fejl, naar hand siger at deres troe Stallbroder udi Forræderiet, ved Navn Bent, haver været Erkebispens ligesaa nær udi Byrd og Slægtsskab, som de andre to, tvertimod Saxonis udtryffelige Bidnesbyrd, formeldendes, at Bent var ifkuns en Halv-Broder, hvilken deres tilfælles Fader havde avled med en Slegfred Qvinde, p. 350. Men hvo denne tilfælles Fader egentlig haver været? det er et andet Spørsmaal, hvis Oplosning paa dette Sted, vilde blive, om ikke saa meget vanskelig, dog i det ringeste alt for vidtløftig, og vil jeg derfor, saavel som i Anledning af denne Proves egentlige Dnyemerke, hvilken ikke saa meget sigter til at oplyse Erkebisp Eskilds Svoger- som hans Blodsforvandskskab, heller oppebie en anden Ænlyghed, til at handle udforsligere derom, end beskyldes for, at have spildt alt for megen Tiid paa een gang med disse smaae Ting's Efterforskning.

Da endeligen mere end een af vore Stribentere haver berøret, men saavidt mig er vitterligt, aldrig haver gotgiort, at Erkebisp Eskild, ligge saavel som hans Farsfader Svend Truidsson var født udaf Kongelig Stamme; Saa henstiller jeg, alleneste for at giøre Forsøg paa, hvorvidt endogsaa denne Mangel kunde erstattes, til andres Kiendelse, om det burde agtes enten alt for dristigt, eller aldeles u-rimeligt, dersom man vilde falde paa de Tanker, at nu ommeldte Svend Truidssøns Fader var maaskee ingen anden, end den selvsamme Truid, som efter Saxonis Beretning l. 10. p. m. 222. var Ulvonis Gallitiani Søn. I det mindste synes den Bey den allernærmeste, til at oplyse denne ellers meget dunkle Omstændighed udi Erkebisp Eskilds Liv og Levnet, saafremt man ydermere lægger dertil, hvad Saxo tillige vidner, nemlig, at Kong Erich Eyegodes Dronning ved Navn Bothildis var forbemeldte Truids Daatter; Fremdeles at den samme Truid udtrykkeligen tillegges Kongelig Myndighed iblant Gotherne, udi den Stamme-Tavle, som Ericus Benzelius først haver ladet trykke bag ved Joh. Vastovii Vitis Aqvilonia p. 78., ja, at Wilhelmus Abbed i Ebelholt tydeligen melder udi et Brev, som hand udi Erkebispens Navn, skrev til Paven at foransforte Dronning Bothildis var født ud af den allerædelste Danske Stamme; følgerigen Slutningen altsaa udaf den heele Sammenhæng vilde blive denne: at saavidt Erkebisp Eskilds Farsfader Svend maatte agtes for den selvsamme Truids Søn, og altsaa tillige for Dronning Bothilds Broder, saa vidt ogsaa baade hand og hans Sonne-Søn Eskild kunde holdes for at være fødte ikke allene af Kongelig, men endogsaa af ældre Danske Kongers Stamme. Hertil kommer end videre adskillige andre Omstændigheder, besynderlig udi Christierns Historie, som denne Giækning, om ikke understøtter, dog visseligen ikke heller omstøder. Iblant andre synes i særdeleshed det Had, hand fattede imod Magnus Kong Nielsis Søn, efter hand havde dræbt Hertug Knud, saavel som den Huldskab, hand siden beviiste Knuds Søn Waldemar, i at overtale Almue, til at samtykke hannem Riget efter Kong Erich Emunds Død, en u-tydeligen at give tilkiende saadan en Venskab og Kierlighed, som baade blant Sydskende og næste Sydskende Børn indbyrdes er hart ad saa godt som naturlig. Overalt bestyrkedes denne Giækning oyensynlig ved Tid-Regningen, som klarligen kand sees af den Stamme-Tavle, hvormed jeg denne Prøve slutter, fornemmeligen, for at bevise, at

Dronning Bothildis og Svend Truidfföns Alder passer sig ligesaa vel sammen, som det er uimodsigeligt, at deres Sønner, Hertug Knud og Christiern Svendffön, ikke mindre end som deres Sønne Sønner, Kong Waldemar den Store og Erkebisp Eskild haver levet til een og den samme Tid.

